

Προάγοντας την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών στο σχολείο

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από συνεχείς και ριζικές αλλαγές σε όλα τα επίπεδα. Τα παγκόσμια, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δεδομένα μεταβάλλονται συνεχώς και με ταχύτητα. Οι ισορροπίες κλυδωνίζονται και οι συσχετισμοί ανατρέπονται. Καλούμαστε, λοιπόν, όλοι να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που προκύπτουν στο νέο πολυπολιτισμικό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που διαμορφώνεται. Η άμεση και αποτελεσματική προσαρμογή στις αλλαγές αυτές παίζει καθοριστικό ρόλο τόσο στη ποιότητα ζωής μας όσο και στη διαμόρφωση των κοινωνικών μας δεσμών.

Το σύγχρονο σχολείο είναι ζωντανό και αναπόσπαστο οργανικό κομμάτι αυτής της κοινωνίας και, κατά συνέπεια, δέκτης αυτών των αλλαγών. Καλείται, λοιπόν, με υπευθυνότητα και ευαισθησία να κατανοήσει και να αφομοιώσει τις αλλαγές, να επαναπροσδιορίσει τους στόχους του, να επαναξιολογήσει τις προτεραιότητές του με γνώμονα την καλλιέργεια και τον εφοδιασμό των μαθητών του με επαρκείς γνωστικές και κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες.

Το σχολικό περιβάλλον, ως χώρος διαμόρφωσης της νοητικής και συναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών, χρειάζεται να εξασφαλίσει την ισορροπία μεταξύ αυτών των δύο παραγόντων (Στεφανή, 2008).

Τα θεμέλια για τη σωστή συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών τοποθετούνται στη νηπιακή και παιδική ηλικία, από τους γονείς και τα πρόσωπα φροντίδας. Στο σχολείο ωστόσο, το παιδί, πέραν των γνωστικών δεξιοτήτων, πρέπει να εξασκείται συστηματικά σε κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες που θα του εξασφαλίσουν θετικές διαπροσωπικές σχέσεις, θετική εικόνα για τον εαυτό του και προσωπικές ικανοποιήσεις (Παρασκευόπουλος, 1982).

Κατά τη σχολική ηλικία, που αναφέρεται στις ηλικίες από έξι έως δώδεκα ετών, τα παιδιά περνούν τον περισσότερο χρόνο τους στο σχολικό περιβάλλον. Αυτή η αναπτυξιακή φάση χαρακτηρίζεται από σημαντικές εξελίξεις τόσο στο γνωστικό όσο και στο συναισθηματικό και κοινωνικό τομέα.

Εστιάζοντας την προσοχή μας στις εξελίξεις που εμφανίζονται στον κοινωνικό τομέα, μπορούμε να διακρίνουμε πως το ενδιαφέρον των παιδιών αρχίζει πλέον να

στρέφεται περισσότερο προς τους συνομηλίκους τους. Τα παιδιά, από κει που έπαιζαν παράλληλα το ένα δίπλα στο άλλο, αρχίζουν τώρα να επιδιώκουν την αλληλεπίδραση και να δημιουργούν ομάδες-παρέες, όπου η ένταξη και η αποδοχή αποκτούν μεγάλη σημασία. Μέσα στο σχολείο τα παιδιά αρχίζουν να αντιλαμβάνονται πως είναι μέρος ενός συνόλου, όπου το καθένα είναι εξίσου σημαντικό και όπου όλοι έχουν τις δικές τους ξεχωριστές ανάγκες. Μέσα από τη σύγκριση με τα άλλα παιδιά αποκτούν καλύτερη αυτοαντίληψη και αυτογνωσία.

Συναισθηματικά, τα παιδιά σε αυτήν την ηλικία είναι ικανά να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα συναισθήματά τους, να συνεργάζονται και να επιλύουν συγκρούσεις, καθώς και να νιώθουν «ενσυναίσθηση» για κάποιον άλλον (να μπορούν, δηλαδή, να μπουν στη θέση του άλλου). Τέλος, στη σχολική ηλικία καλλιεργείται και αναπτύσσεται και η ηθική αντίληψη των παιδιών. Αρχίζουν να συνειδητοποιούν και να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στο ορθό και το λάθος, στο αποδεκτό και στο μη αποδεκτό, καθώς και στο δίκαιο και άδικο (Στεφανή, 2008).

Για τους λόγους αυτούς, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι πρόθυμοι, προετοιμασμένοι και εφοδιασμένοι με τις κατάλληλες γνώσεις, ώστε να μπορέσουν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη και την ανάδειξη αυτών των ικανοτήτων των παιδιών. Κατανοώντας αυτήν την αναγκαιότητα, σχεδιάζονται και εφαρμόζονται διεθνώς τις τελευταίες δεκαετίες προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης, απευθυνόμενα σε όλους τους μαθητές κάποιων τάξεων, με σκοπό την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, την ενδυνάμωση των κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και τη διαμόρφωση θετικού κλίματος μέσα στη τάξη (Πράσσου, 2008).

Στα Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ τέτοιου είδους υποστηρικτικά προγράμματα εφαρμόζονται με επιτυχία ήδη από το 2008. Η δομή τους είναι εμπνευσμένη από εξειδικευμένα προγράμματα, όπως, για παράδειγμα, το Πρόγραμμα «Κοινωνικής και Συναισθηματικής Αγωγής στο Σχολείο» του Κέντρου Ερευνών και Εφαρμογών της Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, και αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος του αναλυτικού προγράμματος.

Πιο συγκεκριμένα, στα προγράμματα αυτά τα παιδιά δουλεύουν σε ολιγομελείς ομάδες με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, καθώς και με την επιστημονική επιμέλεια της σχολικής ψυχολόγου. Σε κάθε συνάντηση ακολουθείται συγκεκριμένη δομή, καθώς τα παιδιά, μέσα από ανοιχτή συζήτηση και βιωματικές δραστηριότητες, επεξεργάζονται συγκεκριμένη θεματολογία (π.χ. διαχείριση

συναισθήματος, επίλυση συγκρούσεων, αποδοχή της διαφορετικότητας, ενίσχυση της θετικής εικόνας του «εαυτού» κ.λπ.). Παρ' όλα αυτά, το περιεχόμενο των προγραμμάτων παραμένει ανοιχτό και προσαρμόσιμο στις εκάστοτε επιθυμίες και ανάγκες των παιδιών.

Τα προγράμματα αυτά πλαισιώνονται επίσης από προγραμματισμένες συναντήσεις γονέων, με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίησή τους, καθώς και την ενεργή συμμετοχή τους. Στόχος των συναντήσεων αυτών είναι μια ακόμη εποικοδομητική συνεργασία σχολείου – γονέων που να αφορά τη διαπαιδαγώγηση γύρω από τη συναισθηματική και κοινωνική αγωγή των παιδιών τους.

Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ
Αλεξάνδρα Μαρκέτου *Ψυχολόγος, MSc.*

Πηγές

Στεφανή, Γ. (2008). Δεξιότητες επικοινωνίας και γνωστικά, συναισθηματικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά παιδιών σχολικής ηλικίας [Χαροκόππειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας].

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1982). Εξελικτική Ψυχολογία (τόμοι 1-4). Αθήνα. Ιδιωτική έκδοση.

Πράσσου, Α. (2008). Πρόγραμμα προαγωγής αναγνώρισης, έκφρασης, χειρισμού συναισθημάτων και επίλυσης συγκρούσεων μαθητών Δ' και Ε' Δημοτικού. *ΝΕΑ ΥΓΕΙΑ*, 60, 7.

Χατζηχρήστου, Χ., Δημητροπούλου, Π., Κατή, Α., Κωνσταντίνου, Ε. Λαμπροπούλου, Α., Λυκισάκου, Κ. & Μπακοπούλου, Α. (2004^α). Προγράμματα Προαγωγής της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης: Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο. Εκπαιδευτικό υλικό για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και την εφαρμογή του προγράμματος (τεύχη 1-7). Αθήνα. Τυπωθήτω.

Δείτε τη δημοσίευση του άρθρου στο real.gr:

<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=142526&catID=94>